

Görel Hydén • Magdalena Schubert

Språklära 3

Facit

1. Alfabetisk ordning 1 (s 4–5)

A. c e f g i l m n p r s u v x y å ä

B. 1. akryl – ihålig   fäll – tyg

2. tråd, sax, lappa, knapp, näver

C. dreja – löda   skruv – spik
dreja   skruv
fila   sladd
hamra   snickra
klippa   snodd
löda   spik

D. (Eget)

Kom ihåg!

I en ordlista visar ledorden det *första* och det *sista* ordet på varje sida.

2. Ordkunskap 1 (s 6–7)

A. Sätt X över:

liten   ful   trevlig
trist   tunn   modig

B. 2 sällsynta

3 omtyckta

4 några

1 zoo

5 vårdar

C. huvudet   busiga   kasta
hållet   staketet   väsnas

D. Förslag:

Björnen: lufsar

Haren: skuttar

Renen: vandrar

Kom ihåg!

Ord som betyder nästan samma sak kallas *synonymer*.

3. Stor eller liten bokstav? 1 (s 8–9)

A. Tofflan   Putte   Leon
Gotland   Eva   Nikita
Sandra   Lasse   Uppsala
Mora   Totte
Långgatan

B.

Namn på personer	Namn på djur	Namn på platser
Sandra	Tofflan	Gotland
Eva	Putte	Mora
Lasse	Leon	Uppsala
Totte	Nikita	Långgatan

C. Storgatan, Åstad
Per, Jansson

D. (Eget) (Stor bokstav först i alla egennamn)

Kom ihåg!

Namn på personer, husdjur och platser kallas för *egennamn*.

4. Meningar 1 (s 10–11)

A. Välkomna till Solön!

Ta ner seglen!

Kasta ankar!

Vart är vi på väg?

Håller vi rätt kurs?

Ska vi tälta i natt?

Jag är gast här.

Vår båt heter Sally.

Sitt i båten!

B. Förslag:

Vad kallas den bakre delen på en båt?

Vilken är båtens vänstra sida?

Vad menas med ebb?

C. En jolle är ... . (punkt)

Hoppa ... ! (utropstecken)

Vet du ... ? (frågetecken)

Vår båt ... . (punkt)

Kom ... ! (?) (utropstecken el frågetecken)

Är masten ... ? (frågetecken)

D. Familjen Berg lättar ankar och seglar ut från hamnen.

Ute på Björkfjärden blåser det bra och båten gör många knop.

Vad är det för mörkt där ute?

Pappa Oskar ser att det är en motorbåt som ligger och driver.

Behöver ni hjälp?

Ja, kasta över en tamp!

Efter några timmars segling kan de söka natthamn på Storön.

Kom ihåg!

Alla meningar börjar med *stor* bokstav.

5. Ordklasser 1 (s 12–13)

A. Karin	liljekonvalj
ek	lönn
lind	
Per	maskros
Yasmin	blåsippa
Ahmed	smörblomma
	björk

B.

Namn på barn	Namn på blommor	Namn på träd
Karin	liljekonvalj	ek
Per	maskros	lind
Yasmin	blåsippa	lönn
Ahmed	smörblomma	björk

C. äng, blålocka
humla, grässtrå
ek
träd, rot, stam
blad, hand

D. blommor, Blommorna
Humlorna, Humlan, humlor
Äpplen, Äpplenas
frukter, Frukten, Frukterna

Kom ihåg!

Ord som är namn på någonting är *substantiv*.

6. Alfabetisk ordning 2 (s 14–15)

A. unge	frö	kotte	trädstam
knopp	holk	gran	öga
	tall	klo	

B. en fågelart
ett land
en flyttfågel
en gås
en and
en strand
en trädrott

C. 1. mås   mus   natt   nöt   rand
rot   strand   stad   tå   tand

2. mus   rot
mås   stad
natt   strand
nöt   tand
rand   tå

3. mus – tå

D. (Eget)

Kom ihåg!

Tänk *en* eller *ett* framför ett substantiv så får du ordets uppslagsform.

7. Ordkunskap 2 (s 16–17)

A. uppg.	mån.	kl.
fig.	adr.	kr.
tel.	forts.	omkr.
tr.	min	m

(Obs! Inga punkter efter måttenheter.)

B. kap. st. Obs. ung. anvisn. s.

C. <u>och</u> <u>så</u> <u>vidare</u>	<u>bland</u> <u>annat</u>
<u>var</u> <u>god</u> <u>vänd</u>	<u>till</u> <u>exempel</u>
<u>till</u> <u>och</u> <u>med</u>	<u>från</u> <u>och</u> <u>med</u>
<u>det</u> <u>vill</u> <u>säga</u>	<u>före</u> <u>Kristus</u>
<u>den</u> <u>yngre</u>	<u>efter</u> <u>Kristus</u>

D. ons.	onsdag
d.v.s.	det vill säga
fr.o.m.	från och med
f.Kr.	före Kristus
omkr.	omkring
e.Kr.	efter Kristus
bl.a.	bland annat
t.ex.	till exempel
kl.	klockan
ung.	ungefär

Kom ihåg!

När man har gjort ett ord eller en grupp av ord kortare genom att ta bort bokstäver kallas det för *förkortning*.

8. Stor eller liten bokstav? 2 (s 18–19)

A. Karlavagnen
Pluto
Merkurius
Jupiter
Vintergatan
Tellus
Polstjärnan
Mars

B. (Eget)

C. Egennamn: orion, jupiter, pluto, venus

Vet du hur stjärnbilden Orion ser ut?
Hur många månar har Jupiter?
Kan du bo på planeten Pluto?
Ligger planeten Venus nära jorden?

D. Du bor på *jorden*, som är en *planet*.

Den kallas också för *Tellus*.

Den rör sig runt *solen*, som är en *stjärna* i *Vintergatan*.

Vintergatan är en av många *galaxer* som alla finns i *universum*.

Planeterna *Uranus*, *Neptunus* och *Pluto* ligger så långt bort från jorden att vi inte kan se dem utan teleskop.

Kom ihåg!

Alla egennamn börjar alltid med *stor* bokstav.

9. Meningar 2 (s 20–21)

A. Tagge frågade:

– Var är den?

Snagge svarade:

– Bakom stora granen.

(Egen fortsättning)

B. – Får jag följa med? frågade Tagge.

– Ja, gärna! svarade Snagge.

– Välkomna! sa fröken.

– Tack! sa Tagge och Snagge.

(Egen fortsättning)

Kom ihåg!

Varje gång någon ny börjar tala börjar du på *ny* rad och sätter ett *talstreck* först. Sedan börjar du med *stor* bokstav.

10. Ordklasser 2 (s 22–23)

A. gul	stickad
fin	skön
ny	varm
veckad	bruna
röd	tjocka
kort	blanka

B. (Eget)

C. tuffa, käcka
roliga, gott
vackra
Praktiska, ömma
hållbara

D. randigt, randiga
rutigt, rutiga
röda, rött
nya, nytt
roligt, roliga

Kom ihåg!

Ord som beskriver substantiv kallas för *adjektiv*.

11. Alfabetisk ordning 3 (s 24–25)

A. livlig	kall	stor
hög	snabb	trög

B. vass, varm, kraftig, vanlig, tjock, ovanlig

C. våt, bra, trött, hög

D. 1. minst — liten
lägst — låg
längre — lång
större — stor
sämre — dålig
tyngre — tung
yngsta — ung
äldst — gammal

2. dålig   lång
gammal   stor
liten   tung
låg   ung

Kom ihåg!

Tänk *den är så* framför ett adjektiv så får du adjektivets uppslagsform.

12. Ordkunskap 3 (s 26–27)

A. vi	de
oss	dem
vi	de
oss	dem
vi	de

B. de	dem
dem	de

C. Då blev *de* förskräckta.

De ville att Nils skulle lämna *dem* genast.

Men Nils räddade en av *dem* från Smirre rävs.

Då förstod *de* att han kunde bli en bra reskamrat.

Till slut sa vildgässen att *de* hade bestämt att Nils skulle få stanna hos *dem* om han ville.

Tillsammans med *dem* fick Nils se hela Sverige.

När *de* kom tillbaka till Skåne var det svårt för Nils att säga farväl till *dem*.

D. dem	de	dem
		de

Kom ihåg!

Dom kan betyda både *de* och *dem*.

13. Stor eller liten bokstav? 3 (s 28–29)

A. måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag, lördag, söndag

B. Ringa in: höst, vinter, vår, sommar

vår
höst
sommar
vinter

C. Stryk under: Januari, februari, Mars, april, maj, juni, Juli, augusti, september, oktober, november, december

D. De står först i en mening.

E. Månaden efter januari heter *februari*.

I (eget) och (eget) finns det många blommor.

I *juni*, *juli* och *augusti* har du sommarlov.

Månaden *november* kommer före december.

Kom ihåg!

Namn på veckans *dagar*, på årstider och på *månader* börjar med *liten* bokstav.

14. Meningar 3 (s 30–31)

- A. (Eget)
- B. Karin **och** Pelle **och** Johan och Maria är bästa vänner.
Karin har en hamster **och** en hund **och** en katt och en mus.
Pelle samlar på stenar **och** kottar och pyttesmå pinnar.
Johan och Maria samlar på frimärken **och** vykort och fästisar.
- C. I asken ligger en sax, en knapp, en nål och en trädrulle. (valfri ordning)
I korgen ligger en björn, en apa, en kanin och en docka. (valfri ordning)
På bänken ligger en penna, ett sudd, en pennvässare och en linjal. (valfri ordning)
- D. Glassen smakade hallon, lakrits och citron.
Klassens favoritämnen är idrott, slöjd och matte.
Korv, mos, spagetti, köttbullar och skinka är favoritmat.

Kom ihåg!

När du räknar upp olika saker ska du sätta *kommatecken* efter varje sak utom mellan de två *sista* sakerna.

15. Ordklasser 3 (s 32–33)

- A. eldar, badar, gungar, leker, läser, skrattar, sjunger, diskar, dukar, klättrar
- B. Förslag:
Inifrån tältet hör vi hur det *prasslar* bland löven.
Grenarna på träden *knakar*.
Plötsligt *brakar* ovädret loss!
Det *åskar*, *regnar* och *blåser*.
- C. vaknar, sover, springer, äter, dricker, sitter
- D.
sover	—	sov
äter	—	åt
vaknar	—	vaknade
dricker	—	drack
sitter	—	satt
bjuder	—	bjöd
springer	—	sprang

Kom ihåg!

Ord som talar om vad någon gör eller gjorde, eller vad som händer eller hände, kallas för *verb*.

16. Alfabetisk ordning 4 (s 34–35)

- A. ta, kläcka, ruva, hoppa, byta, simma, äta, skaffa
- B. flyga, dyka, bygga, lägga, hålla, krypa
- C. Förslag:
stod, gick, pep, blev, frös, nös
- D. 1. sitta skrika smälla smyga
sova spinna spricka springa
2. sitta skrika smyga smälla
sova spinna spricka springa

Kom ihåg!

Tänk *att* framför ett verb så får du verbets uppslagsform.